

Onderwerp

Stedenband met de Turkse stad Gaziantep

Opsteller	Mido Sofovic	Collegebesluit	30 maart 2021
Programma	Bestuur en Organisatie	Behandeldatum Raad	9 juni 2021
Portefeuillehouder	drs. H.M.F. Bruls	Status	Openbaar

Samenvatting

De stedenband tussen Nijmegen en de Turkse stad Gaziantep is door de gemeente Gaziantep in 2017 eenzijdig beëindigd. Daarover heeft de gemeente Nijmegen geen officieel bericht kregen. Het stadsbestuur van Gaziantep zoekt nu contact met ons gemeentebestuur en wil de stedenband met Nijmegen herstellen. We stellen voor deze stedenband formeel te beëindigen, vanwege het uitblijven van de lokale initiatieven, het ontbreken van financiering en animo vanuit de stad om deze stedenband invulling te geven.

Voorstel

1. De stedenband met Gaziantep formeel te beëindigen.

Inleiding en context

In november 2006 zijn Nijmegen en de Turkse stad Gaziantep een stedenband aangegaan. Een jaarlijks projectsubsidiebudget en de opgerichte adviescommissie Gaziantep boden Nijmegenaren, Nijmeegse instellingen en scholen de kans kennis te maken met Gaziantep en deze contacten uit te bouwen. Gedurende de daaropvolgende tien jaar hebben vele uitwisselingen plaatsgevonden.

In het coalitieakkoord 2014-2018 is het voornemen opgenomen om de stedenbandorganisaties te verzelfstandigen en de subsidierelatie af te bouwen. Daarop besloot een aantal leden van de adviescommissie Gaziantep in januari 2016 een stedenbandstichting op te richten. Echter, deze stichting is nooit formeel van de grond gekomen toen bleek dat onvoldoende Nijmegenaren bereid waren om zitting te nemen in het stichtingsbestuur en/of zich actief in te zetten voor deze stedenband.

Vorig jaar kwam de Turkse consul-generaal op bezoek bij onze burgemeester. Het bezoek had slechts een protocollair karakter. In een brief die daarvoor nog vanuit Gaziantep naar ons bestuur werd verstuurd werd een suggestie gedaan om de stedenband te herstellen. Kort geleden werd vanuit Gaziantep ook een poging gedaan om ambtelijk contact te herstellen.

Anno 2021 is de situatie als volgt: vrijwel alle stedenbanden tussen Nederlandse en Turkse gemeenten zijn na de 'Turkije-rel' van maart 2017 bekoeld of afgeschaft. Onze stedenband met de stad Gaziantep is, na een onacceptabele eis van de burgemeester van Gaziantep in 2017, eenzijdig door deze stad beëindigd. De gemeente Nijmegen is daarover destijds niet formeel geïnformeerd. Na een radiostilte van een aantal jaren heeft stadsbestuur van Gaziantep begin 2021 contact gezocht met ons gemeentebestuur met als doel de stedenband met Nijmegen herstellen.

Beoogde impact

Met dit voorstel formaliseren we bestaande situatie, die gekenmerkt wordt door het volledig uitblijven van de lokale initiatieven voor een stedenband met Gaziantep.

Argumenten

1. *Er is geen belangstelling in de lokale samenleving*

In 2016 en in 2017 zijn pogingen gedaan om een stichting voor deze stedenband te vormen. Toen bleek dat onvoldoende Nijmegenaren bereid waren om zitting te nemen in het stichtingsbestuur en/of zich actief in te zetten voor deze stedenband. Dit was tekenend voor de staat van de stedenband. Belangrijke oorzaken waren de onveilige situatie in de regio waar Gaziantep deel van uitmaakte (dicht bij de Turks-Syrische grens en meerdere bomaanslagen in de stad) en de politieke spanningen in Turkije zelf. Daarnaast raadde het Ministerie van Buitenlandse Zaken sinds 2017 reizen naar de regio af als dat niet strikt noodzakelijk is.

Uit de lokale samenleving zijn in de laatste vijf jaar geen initiatieven genomen om de stedenband met Gaziantep te herstellen en nieuw leven in te blazen. Sinds 2017 is alles stil komen te liggen. De stedenband is bevroren en er is vanuit het Nijmeegse perspectief geen zicht op ontdooiing. Het opnieuw aangaan van een stedenband met Gaziantep kan alleen zinvol zijn als Nijmegenaren, Nijmeegse instellingen, scholen en/of bedrijven de behoefte hebben om met Gaziantep kennis te maken en initiatieven daartoe te willen nemen. Dat gebeurt echter niet, wat erop wijst dat in de lokale samenleving geen of weinig animo is voor deze stedenband. Zonder een actieve maatschappelijke betrokkenheid kan er geen sprake zijn van een stedenband. Daarom stellen we voor niet positief te reageren op de signalen uit Gaziantep en deze stedenband ook formeel stop te zetten.

2. *Het bestuur van Gaziantep wilde Nijmegen betrekken bij de 'Turkije-rel' en zegde daarna de stedenband eenzijdig op*

In 2017 vroeg de burgemeester van Gaziantep in een brief aan onze burgemeester zich uit te spreken over een diplomatieke rel tussen Turkije en Nederland. Burgemeester Bruls werd gevraagd de handelswijze van de Nederlandse regering te veroordelen. 'Doet burgemeester Bruls dat niet, dan verbreekt Gaziantep de stedenband met Nijmegen'. De burgemeester van Gaziantep, mevr. F. Şahin, is een prominente bestuurder van de heersende AK-partij in Turkije die hiermee liet weten dat ze haar regering actief steunt.

De burgemeester van Gaziantep heeft een formele reactie van ons college ontvangen met de volgende strekking: een stedenband is geen politieke, maar een culturele en een economische band gericht op uitwisseling en samenwerking. Het forceren van een standpunt over een diplomatiek conflict tussen nationale regeringen past niet bij het doel van stedenbanden.

Als reactie daarop liet het stadsbestuur van Gaziantep alle borden verwijderen die verwezen naar de stedenband met Nijmegen. Dat bevestigde ook burgemeester Şahin in een verklaring. Op verschillende Turkse nieuwsmedia circuleerden daar foto's van. Ons bestuur heeft echter geen formele brief uit Gaziantep ontvangen met een mededeling dat de stedenband tussen onze twee steden beëindigd is. Naar onze inschatting vond het stadsbestuur van Gaziantep dat niet nodig. Het dreigement en daaropvolgend het verwijderen van betreffende borden waren een duidelijk statement, waarna een formele schriftelijke verklaring over beëindiging van de stedenband kennelijk overbodig leek.

3. *Sinds 2017 is er nauwelijks contact tussen Nijmegen en Gaziantep op bestuurlijk niveau en is de relatie bekoeld.*

Sinds 2017 is de relatie tussen Nederland en Turkije koel. Ook in Europees verband bevindt de relatie tussen Turkije en de EU zich op een laag niveau, zonder uitzicht op verbetering van de betrekkingen. De houding van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten aanzien van Turkije kan worden samengevat als koel, met een tendens naar 'business as usual'. Niet omdat alle omstandigheden of acties normaal zouden zijn, maar omdat Nederland wil uitstralen dat er naast de complexe en soms heftige politieke dynamiek ook een gewone, veelzijdige relatie is met dit land. 'De rel' is inmiddels een ding van het verleden. Al in 2018 is minister Blok naar Turkije gereisd om het conflict bij te leggen, toch blijft relatie tot op heden koel. Ook tussen Nijmegen en Gaziantep is er sinds 2017 nauwelijks contact geweest.

4. *Geen directe negatieve gevolgen heeft voor onze lokale samenleving*

Sinds 2014 heeft ons gemeentebestuur besloten om de stedenbandenorganisaties te verzelfstandigen en de bestaande budgetten stop te zetten. De filosofie hierachter was dat een stedenband door de stad zelf moet worden gedragen en niet door de lokale overheid. Anders dan bij de andere stedenbanden, is de stedenbandorganisatie Nijmegen-Gaziantep nooit tot stand gekomen, wat tekenend is voor deze stedenband. Inmiddels, zeven jaar verder, kunnen we niets anders dan concluderen dat in de Nijmeegse samenleving geen belangstelling is voor een herleving van deze stedenband. Er zijn ook geen signalen die erop wijzen dat dit in de toekomst zou gaan veranderen. Daarom gaan we ervan uit dat dit besluit geen directe negatieve gevolgen heeft voor onze lokale samenleving.

Kanttekeningen

Het alternatief voor dit voorstel is een blijvend bevroren stedenband met Gaziantep, met weinig zicht op een ontdooiing en herleving.

Dit alternatief betekent de continuering van de huidige relatie met Gaziantep. Er gebeurt niets en de relatie blijft koel en met weinig of geen onderling contact. We zouden ervoor kunnen kiezen om positief te reageren op de pogingen uit Gaziantep om de banden weer aan te halen. Dat zou alleen leiden tot protocollaire uitwisselingen op bestuurlijk niveau, zonder uitzicht op de herleving van deze stedenband. Maar zolang in de Nijmeegse samenleving geen belangstelling hiervoor is en er geen burgerinitiatieven komen, is het onderhouden van periodieke protocollaire contacten niet zinvol.

Financiën

Conform het lokale coalitieakkoord 2014-2018 en de daaropvolgende stadsbegrotingen is het gemeentelijk budget voor de stedenbanden volledig wegbezuinigd. Aangezien we met dit voorstel geen nieuwe verplichtingen aangaan, heeft dit voorstel geen financiële gevolgen.

Vervolg

Na besluitvorming door uw raad conform dit voorstel stuurt burgemeester Bruls een brief naar de burgemeester van Gaziantep met bovenvermelde strekking.